

לֹאסוּקֵי שְׁמַעְתָּתָא

מסכת נדרים מ"ג – מ"ח • פרשת פנחס השע"ה • גליון 154

סיכום הלכות
של השיטות המובאות
בגמרא, בטור ובצ"י
ולשון השו"ע
לפי סדר הדף היומי

מותר בהם אם יהיה תלמיד חכם כמו שהתנה [ואם לא יהיה ת"ח, הרי הוא אסור כמו הבן, ב"ח].

שו"ע חו"מ סימן קצ"ה

ה. י"א שאין הקנין מועיל אא"כ מקנה לו החפץ הנמכר או הניתן מיד. אבל אם אמר לו הקונה תקנה סודר זה ותקנה חפצך לי לאחר שלשים, לא קנה, מפני שבשעה שיש לו לקנות כבר החזיר הסודר לקונה. אבל אם אמר לו קנה ע"מ שתקנה לי מעכשיו ולאחר ל' יום, קנה. הגה' וזכחה למירנין להוי מעכשיו בלופן המועיל דולאי ככלי ללא הוי עבד.

הנודר מן המבושל:

נדרים מט.

משנה- הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק - שנתבל יותר מסתם בישול- רא"ש. ר"ן- מבושל ולא מבושל. **תניא**- ר' יאשיה אסור. דכולי עלמא בנדרים הלך אחר לשון בני אדם, מר כי אתריה, ומר כי אתריה ובאתריה דר' יאשיה אפילו לצלי קראו מבושל.
משנה- אמר קונם תבשיל שאיני טועם, אסור במעשה קדרה רך ומותר בעבה, אמר **אביי**- כל דבר שנאכל עם הפת התנא קורא תבשיל לן מותר בעבה שנאכל בפני עצמו. ומותר בביצה טורמיטא **שמואל**- ביצה שמניח אלף פעמים במים חמים וכו'.

ראשונים

טור- אחר לשון בני אדם הוא הנדר.
רא"ש ור"ן- בין אמר 'קונם תבשיל עלי' בין אמר 'קונם תבשיל שאני אוכל'- אסור- **טור**.
ב"י- **ירושלמי**- הנודר מן המבושל מותר בעבה כמו שאמרו ב'תבשיל' והרמב"ם לא חילק בין 'מבושל' ל'תבשיל', ותלה הדבר בלשון בני אדם באותו מקום.
רא"ש ר"ן וטור- **ירושלמי**- הנודר מן התבשיל אסור בביצה מגולגלת שכן דרך החולה לאכול בה פיתו.
רמב"ם- ביצה מגולגלת מותרת והטור תמה עליו, שהרי בירושלמי אמרו שאסורה, ו"ל שדעת הרמב"ם שמגולגלת היא ביצה רכה ביותר, אבל אם התקשתה מעט, אסורה, וכן משמע מדבריו, ב"י. וביצה שעשויה לרפואה אף שאינה ביצה טורמיטא בדיוק מותרת לפי שאינה נאכלת עם הפת- ב"י.
רא"ש וטור- **ירושלמי** מיבעיא אם הוא אסור במעושן, מטוגן ובמבושל בחמי טבריא, ועוד- הנודר מן המעושן אם אסור במבושל, ולא איפשיטא ולחומרא.

רבינו ירוחם- במקום שלא מדברים בלשון הקודש ונדר בלשון הקודש, הלך אחר לשון התורה- **ש"ך**. אסר על עצמו אכילת לחם ביום מסוים ומחרתו, אסור מהלילה עד סוף הלילה שלמחרת. נשבע שלא יעשה דבר מה כי חשב שהוא איסור גדול, ואח"כ נודע שאינו איסור כל כך, לא חלה השבועה כיון שהיתה בטעות. המודר הנאה מגחלת חבירו, מותר בשלהבתו, כגון להדליק ממנה נר שהרי אין בה מש.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

א. נדר או נשבע מהמבושל, אם דרך אותו מקום באותו לשון ובאותו זמן שקוראים מבושל אפילו לצלי ולשלוק, הרי זה אסור בכל. ואם אין דרכם לקרות מבושל אלא לבשר שנתבשל במים ובתבלין, הרי זה מותר בצלי ובשלוק. וכן המעושן והמטוגן והמבושל בחמי טבריה וכיוצא בהם הולכים בו אחר הלשון של בני העיר.

אחרונים

בה"ט- שלוק- בשיל ולא בשיל, אבל מבושל יותר מדי בכלל מבושל הוא.
בה"ט- נשבע לא להשכיר או למשכן את ביתו כי אם לפלוני, אין ירושה בכלל. **אחרונים**- האומר לאחר נישואין בשבועתו אין חייב אלא לאחר כתובה ושבע ברכות, ויש אומרים שאף לאחר קידושין חלה השבועה. וכן הנודר שלא ישא אשה על אשתו, וכן במקום שנוהג חרם דרבינו גרשום, אסור רק בנישואין, אבל לפי ה"א יהא אסור אף בארוסין.

אסר חברו וזה את זה:

נדרים מז:

משנה- הריני עליך חרם שתהא הנאתי עליך כחרם של בדק הבית, המודר אסור. הרי את עלי חרם הנודר אסור. הריני עליך ואת עלי, שניהם אסורים ושניהם מותרים בדבר של עולי בבל שהפיקרום לכל ישראל כגון הר הבית והעזרות והבור שבאמצע הדרך ואסורים בדבר של אותה העיר כגון הרחבה והמרחץ ובית הכנסת והתיבה והספרים. ומה תקנתן? יכתבו חלקן לנשיא וכמו שאמרו (לקמן) נותנו לאחר לשום מתנה והלה מותר בו, ואף שממשך ומשתמש במה שנתן, ר"ן. ואמרו לנשיא משום שדיברו בהווה - **רמב"ם ותוס'**.

ראשונים

ב"י- כתב **הר"ן** כששניהם אסורים, אסורים אף בבית כנסת.
ב"י- כתב **רבינו ירוחם** יש מי שפסק שאין אסורים בדבר שיש לכל בני העיר חלק בו וכן כתב **הרמב"ן**. בספר ארחות חיים כתב שמותרים בספר תורה, ולכן אין אדם מהקהל יכול לאסור הספר וכן פסק **הרשב"א**. תקנו **הראב"ד** ובית דינו- אין אדם יכול לאסור חלקו מבית הכנסת ולא מן הספרים, ואף בדיעבד אין איסורו אסור. וכתב עוד שבתקנות רבינו גרשום יש, שאדם שעשה ביתו בית כנסת, אין אדם יכול לאסורו על אדם מהקהל, אלא א"כ יאסור כל הקהל.

שו"ע יו"ד סימן רכ"ד

א. ראובן שאמר לשמעון הריני עליך חרם או הרי אתה אסור בהנאתי, ראובן מותר בהנאת שמעון ושמעון אסור בהנאת ראובן. ואם אמר לשמעון הרי אתה עלי חרם, ראובן אסור בהנאת שמעון ושמעון מותר בהנאת ראובן. הריני עליך חרם ואתה עלי, שניהם אסורים ליהנות זה מזה ומותרים בדברים שהם בשותפות לכל ישראל כמו הר הבית והעזרות ואסורין בדברים שהם בשותפות לבני אותה העיר כמו בית הכנסת והתיבה והספרים [זהו עיקר הדין, אבל מצד התקנה אינו יכול לאסור חלקו בבית הכנסת או בספרים- ש"ך]. ומה תקנתם, שיקנו חלקם שיש להם בו לאחר, ונמצא שאין אחד מהם נהנה משל חברו וי"א שהם מותרים בכל דבר שאין בו דין חלוקה [כלומר בית כנסת, וכן הלכה, ש"ך. אבל הט"ז פסק כדעה ראשונה]. הגה' ומי שהשאל ציתו לזית הכנסת, יש חתקנת רבינו גרשון שאינו נשאל לזיתו על אי מצני הקהל אלא יאסרנה על כולם.

המדיר את בנו והקנה לבן בנו:

נדרים מח:

ההוא גברא דהוה ליה ברא דהוה שמיט כיפי גוזל אגודות של פשתן אסרינהו לנכסיה עליה. אמרו ליה ואי הוי בר ברך צורבא מרבנן, מאי? אמר להון ליקניה הדין ואי הוי בר בראי צורבא מרבנן ליקנייה יקנה בני על מנת להקנות לבנו אם יהיה תלמיד חכם. מאי? אמרי פומפדיתאי קני על מנת להקנות הוא ולא קני. ורב נחמן אמר קני דהא סודרא- קני סודר- קני על מנת להקנות הוא. רב אשי- לא קנה. מאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מיתפיס? ועוד, סודרא קני על מנת להקנות קני מן השתא, הלין נכסי דהדין לאמתי קנו, לכי הוי בר בריה צורבא מרבנן, לכי הוי הדר סודרא למריה- שיקנה הנכסים כאשר הסודר אינו בידו.

ראשונים

רמב"ם- פסק כרב נחמן שכיוון שדיחוי ראשון של רב אשי היה דיחוי בעלמא גם דיחוי שני כן הוא- ר"ן.
רא"ש ר"ן - פסקו כרב אשי וכן כתבו **ר"ת סמ"ג בשם רבינו שמשון ונימוקי" בשם רשב"א**. **רא"ש**- ואעפ"כ יכול בן הבן להנות מהנכסים אף שלא קנאם- **טור**.

שו"ע יו"ד סימן רכ"ג

ג. אסר בנו מהנאתו ואמר- אם יהיה בן בני זה תלמיד חכם יקנה בני זה נכסי כדי להקנותם לבנו, הרי זה הבן אסור בנכסי האב ובן הבן

כה"ג- הנודר מראובן ובניו ובני בניו, מותר בדור רביעי. **והמבי"ט** כתב שהוא ספק.

הנודר ממעשה קדרה:

נדרים נא:

משנה- הנודר ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה רתיחתה. אמר קונם היורד לקדרה שאיני טועם, אסור בכל המתבשלין בקדרה. **תניא**- הנודר מן היורד לקדרה אסור ביורד לאלפס, שכבר ירד לקדרה קודם. מן היורד לאלפס, מותר ביורד לקדרה כי היורד לקדרה אין דרך לתינו באלפס, ויש אומרים ש'מן היורד לאלפס' היינו מנתן באלפס תחילה, ולכן מותר ביתן בקדרה תחילה ואח"כ באלפס- **רא"ש**. מן הנעשה בקדרה כלומר שנגמר בקדרה מותר בנעשה באלפס כלומר שנגמר באלפס- **רא"ש**, מן הנעשה באלפס מותר בנעשה בקדרה. מהיורד לתנור אין אסור אלא בפת. ואם אמר כל מעשה תנור עלי, אסור בכל הנעשים בתנור.

ראשונים

ר"ן- מעשה רתיחתה- כל הנקראים מעשה קדרה, כגון חילקא טרגיז וכדו', אבל היורד לקדרה הינו כל המתבשלים בקדרה. וכן משמע **ברמב"ם** ו**ברבינו ירוחם**.

טור- הנודר ממעשה קדרה אינו אסור אלא בדבר שנגמר ונרתח בקדרה כגון ריפות ולביבות, אבל היורד לקדרה הוא כל דבר שמתבשל בקדרה אפילו אינו נגמר בתוכה.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

ב. הנודר ממעשה קדרה אינו אסור אלא מדברים שמרתיחים אותם בקדרה, כגון ריפות ולביבות וכיוצא בהם. אסר עצמו מכל היורד לקדרה, הרי זה אסור בכל המתבשלים בקדרה. נדר מהיורד לתוך התנור אינו אסור אלא בפת. ואם אמר כל מעשה תנור עלי, אסור בכל הנעשה בתנור.

הנודר מן הכבוש:

נדרים נא:

משנה- מן הכבוש שסתמו הוא של ירק- ר"ן, אין אסור אלא מן הכבוש של ירק. כבוש שאני טועם, אסור בכל הכבושים. מן השלוק, אינו אסור אלא מן השלוק של בשר. שלוק שאני טועם, אסור בכל השלוקים. מן הצלי, אין אסור אלא מן הצלי של בשר, דברי ר' יהודה. צלי שאני טועם, אסור בכל הצלויים. מן המליח, אין אסור אלא מן המליח של דג. מליח שאני טועם, אסור בכל המלוחים.

ראשונים

ב"י- הר"ן כתב שהחילוק בין הרישא לסיפא הוא שבסיפא אמר בה"א הידיעה- הכבוש וכן החילוק בכל המשניות הסמוכות וכן פירש הרמב"ם. **והרא"ש** כתב שבסיפא אמר שאני טועם ולכן אסור מהכל. **והראב"ד** חילק בין שלק לשלוק, בין כבש לכבוש בין מלח למליח, אי נמי, בין שאני אוכל לשאני טועם.

רא"ש ר"ן וטור- בירושלמי אמרו שנודר מן המליח אסור בכל מיני מלוחים אף שאינו מתקיים אלא לשעה.

רמב"ם- בכל זה הולכים כלשון בני אדם, **טור**- אבל כל זה כשיש מנהג ידוע, אבל כשאין מנהג ידוע הלכה כמו שאמרנו **והרמב"ם** סובר ששואין מנהג ידוע אלא יש שאומרים כך ויש כך, הוא ספק בנדרים ולחומרא, ואם עבר אינו לוקה- **ב"י**.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

ג. הנודר או נשבע מן המליח, אם דרכם לקרות מליח לכל המלוחים הרי זה אסור בכל המלוחים אפילו אינו מליח אלא להתקיים לשעה, ואם אין דרכם לקרות מליח אלא לדג מליח בלבד, אינו אסור אלא בדג מליח. נדר או נשבע מן הכבוש, אם דרכם לקרות כבוש לכל הכבושים, הרי זה אסור בכל. ואם אין דרכם לקרות כבוש אלא לירק כבוש בלבד, אינו אסור אלא בכבוש של ירק. וכן כל כיוצא בזה. היו מקצת בני המקום קורים לו כך ומקצתם אין קורים, אין הולכים אחר הרוב אלא הרי זה ספק נדרים וכל ספק נדרים להחמיר.

הנודר מן החלב הקום והגבינה:

נדרים נא:

משנה- הנודר מן החלב מותר בקום- מים שנבדלים מן החלב, רש"י רמב"ם, רא"ש ר"ן. ראב"ד- חלב קפוי. **ב"י**- ואפשר שפירושיהם לא חולקים. **ור' יוסי** אסור. מן הקום מותר בחלב. **גמ'**- באתרא דרבנן קרו לחלבא חלבא ולקומא

קומא, באתריה דר' יוסי לקומא נמי קרו ליה קומא דחלבא- והואיל ושם אביו עליו, אסור- ר"ן. **ב"י**- בר"ן גרס ברייתא דלר' יוסי הנודר מן הקום אסור בחלב- **טור**.

אבא שאול- הנודר מן הגבינה אסור בה בין מלוחה בין טפלה- **טור**.

ראשונים

רמב"ם- הנודר מן החלב מותר בקום וכן להיפך ולא חילק בין המקומות, ומשמע שאף במקום שקוראים לו קומא דחלבא, לדעת רבנן מותר בחלב. **טור**- הנודר מן הגבינה אסור בה בין לחה בין יבשה.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

י"א. הנודר מן החלב מותר בקום (**פי' מים המונדלים מחלצ** **כשמעמידים אותם הנקראים סו"ו**) נדר מהקום, מותר בחלב (**וי"א לאס** **קורין לקום על גס החלצ כגון שקורין אותה קומא לחלצא, אסור**). מהחלב, מותר בגבינה, מהגבינה, מותר בחלב ואסור בה בין מלוחה בין תפילה בין לחה בין יבשה.

הנודר מן הדגים:

נדרים נא:

משנה- דג דגים שאני טועם אסור בהם בין גדולים בין קטנים וקטן וגדול הוא לפי לשון המקום- **רא"ש ר"ן טור**, בין מלוחים בין תפלים, בין חיים בין מבושלים ומותר בטריט טרופה- דג טרוף דק דק. ובציר- רוטב של דגים מעורב בקרבי דגים, ובמוריס- שמנו של דג. הנודר מן הצחנה- מיני דגים חתוכים מעורבים- **רא"ש**. **ר"ן**- דגים קטנים הרבה, מיעוטם טרופים ורובם שלמים אסור בטריט טרופה כיון שיש שבה דגים טרופים ומותר בציר ובמוריס. הנודר מטריט טרופה אסור בציר ובמורייס כיון שאמר טרופה כוונתו לכל דבר שמעורב בו ממין דג- **ב"י** בדעת הרא"ש.

תניא- ר' שמעון בן אלעזר דג שאני טועם, אסור בגדולים ומותר בקטנים. דגה שאני טועם, אסור בקטנים ומותר בגדולים. דג דגה שאני טועם, אסור בגדולים ובקטנים. **גמ'**- דגה משמע גדולים וקטנים, אלא שבנדרים הלך אחר לשון בני אדם.

ראשונים

רא"ש- אמר 'דג', אסור בגדולים, 'דגה' אסור בקטנים שהלכה כר' שמעון בן אלעזר- **ב"י** - **טור בה"ט**. דגים שאני טועם אסור בין גדולים בין קטנים שפירוש המשנה הוא שאמר דג או שאמר דגים.

ר"ן ורבינו ירוחם- האומר דג דגים אסור בגדולים ובקטנים שהאומר דג דגים הוא שאמר שני הלשונות.

רמב"ם- הנודר מן הדגים מותר בציר ומורייס ולא הזכיר טריט וכדו' כיון שהולכים אחר לשון בני אדם, רק בציר ומורייס ברור הוא שאין כוונתו אליהם- **ב"י**.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

יב. הנודר מן הדגים, מותר בציר ומורייס של דגים [ודוקא שיצא מהם קודם שנדר- ש"ך וט"ז].

הנודר מן הבשר:

נדרים נא:

הנודר מן הבשר מותר ברוטב ובקיפה- דק דק של בשר שיורד בשולי הקדרה- רא"ש ור"ן. **רמב"ם**- תבלין. אבל הנודר מן הדבר ונתערב באחר, אם יש בו בנותן טעם אסור. האומר בשר זה עלי שעשה אותו כדיבורו כחתיכה דאיסורא, אסור אף בדבר שנתבשל עמו. הנודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו טעם יין. אמר קונם יין זה שאני טועם ונפל לתבשיל, אם יש בו בנותן טעם, הרי זה אסור.

בעי רמי בר חמא 'אלו' דוקא אם אמר ענבים 'אלו' אסור משקה היוצא מהם, או 'שאיני טועם' דוקא אסור משקה היוצא מהם? **ת"ש** שאם אמר 'זה' שהוא כמו 'אלו' נאסר בנותן טעם- אמר **ר' יהודה** מעשה ואסר עלינו **ר' טרפון** ביצים שנתבשלו עמו עם הבשר אמרו לו כן הדבר, אימתי, בזמן שאמר בשר זה עלי- ומכאן שאיני טועם' עדיין ספק הוא אם אסור טעם ולכן יש להחמיר- **תוס' והרא"ש**.

שו"ע יו"ד סימן רט"ז

ט. הנודר מהקיפה מותר ברוטב, מהרוטב, מותר בקיפה. מהבשר, מותר בשניהם, אם לא שאומר קונם בשר עלי [צריך להיות 'בשר זה'- ט"ז] שאני טועם או שאני אוכל.

אחרונים

ב"ח- ועתה כשנודר מבשר אסור בקיפה וברוטב כלשון בני אדם.
ט"ז- ומכאן שאם נדר מבשר סתם, מותר בדגים.

הנודר מן הענבים והזיתים:

נדרים נב:

משנה- הנודר מן הענבים ומן הזיתים מותר ביין ובשמן היוצא מהן אפילו הוא חדש- **רמב"ם טור**. אמר קונם זיתים וענבים אלו שאיני טועם אסור בהן וכיוצא בהן- אף במשקין היוצא מהם ובתבשיל שנותנים בו טעם- **טור**.

שו"ע יו"ד סימן רט"ז

י"ב. אמר קונם זיתים וענבים עלי, מותר בשמן ויין היוצא מהם אפילו הוא חדש. ואם אמר קונם זיתים וענבים שאיני טועם, או שאמר קונם זיתים אלו עלי, אסור אף במשקים היוצאים מהם ובתבשיל שנותנים בהם טעם.

הנודר מן היין:

נדרים נג.

משנה- הנודר מן היין מותר ביין תפוחים וכו' שהוא שם לווי-**רא"ש**, **טור**.

ראשונים

רא"ש- ע"פ הירושלמי- הנודר מן היין אסור בקונדיטון יין מבושל במיני בשמים ובמבושל שדעת ר' יוסי בענין גריסים ומקפה שאם אין שם אביו עליו, מותר, אבל דעת רבנן שאין השם משנה, אלא כל שיש בו מן הגריסים, אסור, וכן לענין יין.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

טו. הנודר מהיין מותר ביין תפוחים ואסור ביין מבושל ומותר בקונדיטון (פי' משקה שיש בו דבש ויין ופלפלון) ויש מי שאוסר בקונדיטון (ולין חומץ עיין לעיל סוף סימן רט"ז סעי' י"א).

הנודר מן השמן:

נדרים נג.

משנה- הנודר מן השמן בארץ ישראל מותר בשמן שומשומין.
תניא- הנודר מן השמן, בארץ ישראל מותר בשמן שומשומין ואסור בשמן זית, ובבבל אסור בשמן שומשומין ומותר בשמן זית. מקום שמסתפקים מזה ומזה, אסור בזה וזוה. ואף אם הרוב מסתפקים מאחד מהם ספק איסורא לחומרא- **טור**, ש"ך - **טור**.

ראשונים

רמב"ם- אבל אין לוקין על מין המיעוט, שאינו אסור אלא משום ספק.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

י"ז. הנודר מהשמן, אם הוא במקום שמסתפקין בשמן זית, אסור בו ומותר בשמן שומשומין. ואם הוא במקום שמסתפקין בשמן שומשומין, אסור בו ומותר בשמן זית. ואם מסתפקין בשניהם, אסור בשניהם אף על פי שרוב סיפוקן מאחד מהם.

הנודר מן הדבש ומן החומץ:

נדרים נג.

משנה- הנודר מן הדבש מותר בדבש תמרים שדבש סתם, הוא דבש דבורים- **טור**. מן החומץ, מותר בחומץ סתונויות ענבים קשים שמניחים בכרם כל הסתיו ועושים מהם חומץ- **רש"י** - **טור**.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

י"ד. הנודר מדבש מותר בדבש תמרים. מהחומץ מותר בחומץ סתונויות.

הנודר מן הגריסים ומן הכרוב:

נדרים נג:

משנה- הנודר מן הגריסים אסור במקפה- שעשויה מגריסים, ר"ן. מן המקפה, מותר בגריסים. מן המקפה אסור בשום- שגם עם שום עושים מקפה. מן השום מותר במקפה. מן הכרוב אסור באספרגוס רש"י- מין כרוב, רמב"ם- מי שלקות של כרוב, מן האספרגוס מותר בכרוב- **טור**.
נדרים נג. מן הכרוב מותר בקפלוטות, מן הירק מותר בירקות השדה שהוא שם לווי - **טור**.

רא"ש- ברייתא- מהתבלין, אסור בחיין ומותר במבושלין, ואם אמר קונם תבלין שאיני טועם, אסור בחיים ובמבושלים- **טור**.

ראשונים

ב"י- דוקא בשומים ובצלים שנקראים גם הם תבלין יש לחלק בין חיים ובין מבושלים, אבל לא בפלפלין וכיוצא בהם- **בה"ט בשם אחרונים**.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

י. הנודר מן הגריסים אסור במקפה (פירוש מרק קפוי ועב) של גריסים. מהמקפה, מותר בגריסים. מהמקפה, אסור בשום. מהשום, מותר במקפה. מהתבלין, אסור בחיים ומותר במבושלין, ואם אמר קונם תבלין שאיני טועם [וכן שאיני אוכל, מהרש"ל] אסור בחיים ובמבושלין. מהכרוב, אסור באספרגוס (פירוש מים שנשלו בהם הכרוב, רמב"ם. ורש"י פירש מין כרוב) מהאספרגוס, מותר בכרוב. מהכרוב, מותר בקפלוטות. מהירק, מותר בירקות שדה מפני שהוא שם לווי. הגה, דלשון בני אדם אינו קורין ירק סתם רק לירקות הגדלים בגנות.

אחרונים

ש"ך- בימינו אף לירקות שדה קוראים בסתם, ירקות.

הנודר מהחטים ומהגריסים:

נדרים נג:

משנה- חטה חטין שאיני טועם, אסור בהן בין קמח בין הפת- **רמב"ם**. גריס גריסין שאיני טועם אסור בהן בין חיין בין מבושלין. **ר' יהודה-** קונם גריס או חטה שאיני טועם מותר לכוס חיים.

גמ'- תניא- ר' שמעון בן גמליאל- חטה שאיני טועם אסור לאפות שפת גם נקראת חטה שהרי הפת הוא גוף אחד- ר"ן ומותר לכוס. חטים שאיני טועם, אסור לכוס שכשאדם כוסס הוא כוסס כמה יחד- ר"ן ומותר לאפות. חטה חטין שאיני טועם, אסור בין לכוס בין לאפות. גריס שאיני טועם, אסור לבשל ומותר לכוס. גריסין שאיני טועם, אסור לכוס ומותר לבשל. גריס גריסין שאיני טועם, אסור בין לבשל בין לכוס- **רמב"ם וטור**.

ראשונים

רמב"ם- הנודר מן החטים אסור בהם בין חיים בין מבושלים.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

כ. הנודר מהחטים, אסור בהם בין חיים בין מבושלים. חטה חטים שאיני טועם, אסור בהם בין קמח בין פת. חטה שאיני טועם, אסור באפיה ומותר לכוס. חטים שאיני טועם, מותר באפיו ואסור לכוס. חטה חטים שאיני טועם, אסור בין אפיו בין לכוס. הגה האומר פת חטים ושעורים וכוסמים עליו, אינו אסור לאלא צפת חטים ופת שעורים ופת כוסמין. דפת דקאמרי, קאי על כולם. ויש מחמירין לאסור בשעורים וכוסמין לגמרי לאלא אם כן חומר שלל היתה כוונתו רק אפה, או שידוע לשון בני אדם שנאמרו העירי לאזי הולכין אחר לשון בני אדם.

כ"א. גריס שאיני טועם, אסור לאכלם מבושלים ומותר לאכלם חיים. גריסין שאיני טועם, אסור לאכלם חיים ומותר לאכלם מבושלים. גריס גריסין שאיני טועם, אסור לאכלם חיים ומבושלים.

הנודר מן הירק:

נדרים נד.

משנה- הנודר מן הירק מותר בדלועים ור' עקיבא אוסר. אמרו לו לר' עקיבא- והלא אדם אומר לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דלועים, אמר להם כן הדבר, או שמא אומר הוא לא מצאתי אלא קטנית והרי אינו אומר לו כך, אלא לא מצאתי אלא דלועים, מכאן שהם מין ירק, **גמ'-** והא מן הירק נדר, ודלעת אינה ירק ומדוע אוסר ר' עקיבא, אמר **עולא-** באומר ירקי קדירה עלי. ודלמא ירק הנאכל בקדרה קאמר? באומר ירק המתבשל בקדרה עלי. **רבנן** סברי כל דבר שצריך השליח להמלך עליו אינו מינו, ור' עקיבא סבר כל דבר שנמלך השליח עליו, מינו הוא.

ראשונים

רא"ש וטור- האומר קונם ירק עלי, אינו אסור אלא בנאכלים חיים. אמר ירקי קדירה עלי, אסור אף בנכבשים בה. אמר יקר המתבשל בקדירה עלי, אסור במתבשל בה וכל דבר שהשליח נמלך עליו.

רבינו ירוחם - בשם הירושלמי - הנודר מן הירק אסור אפילו ביבש- לפי שלירק אין גורן. ומותר בפולים יבשים מאחר שיש לו גורן ואינם נקראים ירק אלא הלחים.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

ד. אמר קונם ירק עלי, אינו אסור אלא בנאכלים חיים [כלומר גם חיים, ש"ך], ואם אמר ירקי קדירה עלי, אסור אף בנכבשים בה. ואם אמר ירק המתבשל בקדרה, אינו אסור אלא במתבשל בה. ומיהו אסור בכל המתבשל בה, אף בדלועין (פירוט, מין ירק שעליו גדולות ציורה, ערוך) שכל דבר שהשליח נמלך עליו, הוא בכלל המין ההוא. ואם אמר לשלוחו קח לי ירק ואינו מוצא אלא דלועים, הוא נמלך בו לומר תרצה דלועין, אבל אם נדר מהדלועין מותר בירק.

אחרונים

בה"ט- ש"ך - הנודר מן הנכבשים בה, אסור אף באותם ירקות כשהם מבושלים, אבל כשהם חיים מותר לאוכלם, וכן כתב מהרש"ל. אבל ה"ט"ז כתב שאם נדר מירקי קדרה אסור בחי ובכבוש אבל לא במבושל, ואם אסר בירק המתבשל בקדרה מותר בחי ובכבוש. ה. הנודר מהירק אסור אפילו ביבש מאחר שאין לו גורן, ומותר בפולין יבשים מאחר שיש לו גורן, ואינם נקראים ירק אלא הלחים.

הנודר מן הבשר אסור בכל מיני בשר:

נדרים נד:

תניא - הנודר מן הבשר אסור בכל מיני בשר ואסור בראש וברגלים ובקנה ובלב ועופות שהרי שליח נמלך עליהם- גמ' ומותר בבשר דגים וחגבים. **אביי** - אף בבשר דגים אסור והמשנה דיברה באינו יכול לאכול דגים משום שהקז' דם או חש בעיניו ולא נדר על דעת כן - **רי"ף ורא"ש**.

ראשונים

ר"ן - כשאסר על עצמו בשר ביום הקזה, אין דגים בכלל ומותר בדגים, אבל אם אסר עליו שמונה ימים או יותר, מחמת שאר הימים שאסור בדגים נאסר גם ביום ההקזה, אבל החש בעיניו אף אם נדר לל' יום אין דגים בכלל, שהואיל ואינו יודע מתי יתרפא, אין כוונתו לאכול דגים ואין כוונתו עליהם, ולא אסרם. ובשר מליח, אף שאינו אוכל ביום הקזה, מכל מקום בכלל בשר הוא, אסור. ובחגבים בכל אופן מותר שאין השליח נמלך עליהם וכן כתב **הרמב"ם**. דגים ועופות נאסרים דוקא במקום שנמלך עליהם השליח, אבל במקום שלא נמלך עליהם, לא וכן כתב הטור, ב"י.

ב"י - אבל **הרמב"ם** כתב כן לגבי דגים, אבל לגבי עופות כתב שאסורים בכל אופן שבעופות השליח נמלך מלכתחילה ושואל איזה סוג בשר אדוני רוצה, והרי הם בכלל בשר, אבל בדגים אינו נמלך אלא כשלא מוצא שום סוג בשר. ואף אם נמלך בדגים מתחילה, שואל האם יביא דגים אם לא ימצא בשר- ב"י.

ר"ן- רמב"ן - ומכאן שאם יש סיבה לומר שהיה שנינו בדעת הנודר, לא אומרים שזהו סתם נדר, אלא הולכים לפי דעתו.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

ח. מקום שדרכם אם ישלח אדם שליח לקנות לו בשר אומר לו לא מצאתי אלא דגים, אם נשבע או נדר במקום זה מהבשר, נאסר אף בבשר דגים, וכן כל כיוצא בזה. ובכל מקום הנודר מהבשר אסור בבשר עופות ובקרבים ובראש וברגלים בקנה ובלב ומותר בחגבים. ואם מראים הדברים בעת שנדר שלא נתכון אלא בבשר בהמה בלבד או לבשר עוף ובהמה בלבד, הרי זה מותר בבשר דגים ואפילו במקום שהשליח נמלך עליהם. (ואפילו כשנדר עופות נמי קרי להא' לא נתכוון, רק לנדר בהמה).

אחרונים

בה"ט- כתב המבי"ט מי שנדר שלא יקנה לשבת אלא חצי חתיכת בשר, נראים הדברים שנתכוון לבשר בהמה שנמכר בחתיכה, אבל עופות מותר.

הנודר מן הדגן ומן התבואה:

נדרים נה:

משנה - הנודר מן הדגן **ר' מאיר** - אסור בכל ובפול המצרי יבש ואינו מותר אלא בפירות האילן ובירק. **חכמים** - אינו אסור אלא בחמשת המינים.

תניא - הנודר מן הדגן אסור אף בפולל המצרי יבש ומותר בלח ומותר באורז בחילקא בטרגיס ובטיסני.

הנודר מן התבואה - **ר' מאיר** - אינו אסור אלא בחמשת המינים. **ר' יוחנן** - ומודים בזה חכמים - **טור**.

רב יוסף - 'עללתא' - תבואה שהיא חמשת מינים - **רא"ש וטור**. **אביי** - 'עללתא' - כל מילי משמע ר"ן - לשון ביאה והכנסה ושבת. **רא"ש** - כל דבר מעולה ומשובח.

ראשונים

טור - נראה שהרא"ש פסק כר' מאיר שכן הביא ברייתא שהיא דעת ר' מאיר, אבל אפשר שהביא הברייתא לומר שכ"ש לרבנן מותר באורז חילקא וכו' ולא פוסק כר"מ שהוא יחיד- ב"י. אבל **הרמב"ן** נראה שפוסק כחכמים וכן כתב **הרמב"ם**.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

י"ח - הנודר מהתבואה או הנודר מעללתא אינו אסור אלא בחמשת המינים והוא הדין לנודר מהדגן.

הנודר מפירות השנה:

נדרים נה:

תניא - הנודר מפירות השנה אסור בכל פירות השנה ומותר בגדיים ובטלאים ובחלב ובביצים ובגוזלות. ואם אמר גידולי שנה עלי אסור בכולן- **טור ושו"ע**.

ראשונים

ר"ן - האומר גידולי שנה עלי, דוקא אם נדר לזמן מסוים שיכול לעמוד בו, אבל לעולם אינו נדר. **ש"ך** - ומשמע שהנודר מפירות השנה אף אם נדר לעולם, מותר, שכן מותר בגדיים וכו'.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

כב. הנודר מפירות השנה, אסור בכל פירות השנה ומותר בגדיים וטלאים, בחלב ובביצים ובגוזלות. ואם אמר גידולי שנה עלי, אסור בכולם.

הנודר מפירות הארץ וגידולי קרקע:

נדרים נה:

תניא - הנודר מפירות הארץ אסור בכל פירות הארץ פירות העץ ופירות האדמה - **רא"ש** ומותר בכמהין ופטירות. ואם אמר גידולי קרקע אסור בכולן- **טור**.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

כג. הנודר מפירות הארץ, אסור בכל פירות הארץ ובפרי העץ ומותר בכמהין ופטירות. ואם אמר גידולי קרקע עלי, אסור בכולם [ט"ז- ומותר בגדיים וכו' ודלא כב"ח].

הנודר מן הכסות:

נדרים נה:

משנה - הנודר מן הכסות מותר בשק וביריעה ובחמילה שהם מיני בגדיים גסים - **טור**.

שו"ע יו"ד סימן רי"ז

כז. הנודר מהכסות מותר בשק וביריעה וחמילה (פירוט מיני בגדים גסים שאין להם כני אדם להתכסות בהם).

אין בדברים המובאים בעלון כדי לפסוק הלכה, אלא כדי שיהיה לימוד הדף היומי שלם ביד הלומד, סוגית הגמ' ועיקרי ההלכה.
להערות, הצעות, או לקבלת העלון בדואר ניתן להתקשר - 052-7134167.

לע"נ

אמ"ר אליהו בן הרב שלום יהודה ז"ל

לרפואת

רחל בת רחה, נגיה ויקטוריה בת רחה, חביבה בת רחה,
עליזה בת רחה, פרידה בת מזל, ד' א' בן ש'
בתושח"י

ולהצלחת התורמים החפצים בעילום שם

לקבלת העלון דרך המייל ניתן לשלוח

ל- avishaisofer@etrog.net.il